

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J.H. Greeven	Datum	28 juni 2019
Doorkiesnummer	030 – 28 68476	Ons kenmerk	6298590
E-mail	j.greeven@utrecht.nl	Onderwerp	Gefaseerde ingebruikname Uithoflijn
Bijlage(n)	–	Beleidsveld	Mobiliteit

Geachte leden van de raad,

Zoals aangekondigd in de Raadsinformatiebijeenkomst van 18 juni 2019 willen we u hierbij informeren over de gefaseerde ingebruikname van de Uithoflijn als tram 22, de nieuwe tramverbinding tussen Utrecht Centraal Centrumzijde en P+R Science Park. Naast uitleg over de randvoorwaarden en financiële aspecten, informeren we u ook over technische tegenvallers die zich hebben voorgedaan na de Informatiebijeenkomst van 18 juni jongstleden, en die invloed kunnen hebben op het moment waarop de exploitatie kan starten. Een brief met gelijke strekking wordt vandaag door Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht verzonden aan Provinciale Staten.

Op 25 juni 2019 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het exploitatieve ingroeimodel waarmee de nieuwe tramverbinding, tram 22, in gebruik kan worden genomen en onder welke voorwaarden. Medio juli wordt het definitieve besluit genomen over het moment waarop het ingroeimodel van start gaat. U bent hierover tijdens de informatiebijeenkomst van 18 juni geïnformeerd. Gelet op ontwikkelingen die zich nadien hebben voorgedaan (met name een toename van het aantal storingen met de assentellers en daardoor ook de AHOB) is er een aanzienlijke kans dat we op 16 juli moeten concluderen dat niet alle voorwaarden gehaald zijn om op 29 juli 2019 te kunnen starten met de exploitatie van tram 22. Verderop in deze brief zullen wij nader ingaan op deze voorwaarden.

De essentie van een ingroeimodel is dat de ingebruikname stapsgewijs, gecontroleerd en veilig gebeurt, in samenhang met de afbouw van buslijn 12. We gaan de frequentie van tram 22 stap voor stap opvoeren om eind dit jaar voldoende capaciteit te hebben om de reizigers van en naar het Utrecht Science Park comfortabel te vervoeren. Gelijkijdig wordt de frequentie van buslijn 12 stapsgewijs afgebouwd. De verwachting is dat uiterlijk december dit jaar buslijn 12 wordt opgeheven. Met deze beheerste ingroei van tram 22 zorgen we ervoor dat er te allen tijde sprake is van een volwaardige openbaarvervoerverbinding naar het Utrecht Science Park, ook in het geval er in het begin haperingen zijn met de nieuwe tramverbinding.

Afronding proefbedrijf

Eind februari 2019 is het proefbedrijf van de Uithoflijn gestart. Het proefbedrijf bestaat uit drie verschillende onderdelen, te weten het opleiden van trambestuurders, uitvoeren van diverse exploitatie scenario's en het uitvoeren van robuustheidsproeven. We hebben u gemeld dat de ervaringen die we opdoen in het proefbedrijf in belangrijke mate bepalen wanneer we de tramlijn in exploitatie kunnen nemen. Deze bevindingen zijn ook onderdeel van de verklaring die de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) moet afgeven voor de indienststellingsvergunning om te mogen rijden met betalende reizigers.

De opleiding van de trambestuurders verloopt dusdanig voorspoedig dat bij aanvang van de exploitatie voldoende bestuurders hun opleiding hebben afgerond en ervaring hebben opgedaan op het tracé van de Uithoflijn. De scenarioproeven zijn, op één na, allemaal geslaagd. Daarmee is aangetoond dat de betrokken medewerkers en organisaties goed kunnen omgaan met verschillende (nood)situaties. Het laatste scenario wordt de komende weken uitgevoerd.

Wat betreft de robuustheidsproeven (testen van de dienstregeling) hebben we nog last van een aantal hardnekkige technische issues, waarover u eerder geïnformeerd bent. We gaan daar hieronder nader op in. Door deze technische issues lukt het ons nog niet om én op volle sterkte te rijden en een stabiele dienstregeling aan te bieden. Niet alle issues hoeven te zijn opgelost om tram 22 gefaseerd in gebruik te nemen. We halen momenteel echter, door deze issues, nog niet een stabiele frequentie van 6x per uur. De projectorganisatie doet er alles aan om ervoor te zorgen dat de technische issues worden verholpen, zodat tram 22 sowieso eind dit jaar op volle sterkte kan rijden. Daarmee zitten we op schema om uiterlijk december volledig in exploitatie te zijn en buslijn 12 te kunnen beëindigen.

Ingebruikname tram 22 – in stand houden buslijn 12

De Stuurgroep Uithoflijn heeft op 14 juni 2019 besloten om de gefaseerde ingebruikname van tram 22 voor besluitvorming voor te leggen aan Gedeputeerde Staten (GS), aangezien de provincie als OV- autoriteit de tram in exploitatie zal nemen. Voor de tram definitief in exploitatie kan, moet eerst nog aan zes voorwaarden worden voldaan. De belangrijkste voorwaarde is dat we aantonen dat we robuust kunnen rijden met een frequentie van zes keer per uur, dus zonder al te veel storingen. Medio juli wordt bepaald of ook aan de resterende voorwaarden is voldaan.

De gefaseerde ingebruikname wordt voorbereid met een frequentie van zes enkele trams per uur, per richting. Tram 22 zal in deze periode aanvullend rijden op de huidige buslijnen 12 en 28. Buslijn 12 is en blijft daarmee voorlopig de ruggengraat van het openbaar vervoer richting het Utrecht Science Park. De frequentie waarmee tram 22 rijdt zal na start van de exploitatie worden opgevoerd en de frequentie waarmee buslijn 12 rijdt, afgebouwd. We verwachten buslijn 12 uiterlijk 15 december 2019 te kunnen beëindigen, conform de integrale hoofdlijnenplanning van het project.

De Stuurgroep Uithoflijn heeft aangegeven dat een ingroeimodel van tram 22 wenselijk is, omdat op deze wijze een stabiel en voorspelbaar product aan de reiziger geboden kan worden. De komende maanden zal intensief gewerkt worden om de technische issues op te lossen en de laatste "kinderziektes" uit het tramsysteem te halen. De adviesraad Tram heeft aangeraden om duidelijke voorwaarden te stellen, alvorens daadwerkelijk in exploitatie te gaan.

Het starten met een dienstregeling van zes keer per uur per richting kan alleen indien aan onderstaande voorwaarden is voldaan:

1. Aangetoond moet zijn dat er sprake is van een robuuste dienstregeling. Dat houdt in dat tijdens het proefbedrijf de dienstregeling tenminste vijf dagen aaneengesloten uitgevoerd is zonder noemenswaardige verstoringen (dat wil zeggen gemiddeld maximaal 1 verstoring per week langer dan 45 minuten waarbij exploitatie niet mogelijk is). En de dienstregeling moet met één verkeerleider in de verkeerscentrale uitgevoerd kunnen worden. Als er te veel verstoringen zijn kan de verkeerleider het geheel niet goed genoeg overzien. Met name het aantal storing van de assentellers moet de komende weken beteugeld worden.
2. Er is zicht op het verstrekken van een indienststellingsvergunning voor rijden met betalende reizigers. De veiligheidsbewijsvoering –waarmee wordt aangetoond dat we veilig kunnen rijden– wordt geactualiseerd en uitgebreid met de bevindingen van het proefbedrijf. De definitieve indienststellingsvergunning, die nodig is om te mogen rijden met betalende reizigers, wordt vervolgens verstrekt door de Regionale Uitvoeringsdienst. Om deze vergunning te krijgen moeten we ons dossier met het resultaat van het proefbedrijf indienen bij de ILT. De ILT geeft vervolgens een verklaring af waarmee we de vergunning kunnen aanvragen.
3. De ILT is akkoord met het aantoning- en acceptatieplan hoe we in de exploitatie de frequentie op gaan schalen van zes keer per uur per richting naar uiteindelijk twaalf keer per uur per richting, inclusief extra ritten tijdens de spits.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 juni 2019
Ons kenmerk 6298590

4. Er is een uitgewerkt communicatieplan beschikbaar om de reiziger te begeleiden bij zijn keuze voor het openbaar vervoer richting De Uithof (buslijnen 12 en 28, tram 22).
5. Er is een vastgesteld ontruimingsprotocol voor halte Utrecht Centraal Centrumzijde. Dit protocol moet instemming hebben van VRU en bekend zijn bij de omliggende vastgoedbeheerders.
6. Er is een vastgestelde toegangsovereenkomst tussen beheerder en vervoerder. Dit betreft een overeenkomst tussen provincie en Qbuzz over het gebruik van materieel dat de provincie ter beschikking stelt. De overeenkomst moet worden geactualiseerd door de komst van de Uithoflijn en de nieuwe Wet Lokaal Spoor. Aan deze overeenkomst wordt de laatste hand gelegd.

Op uiterlijk 16 juli 2019 dient voldaan te zijn aan alle voorwaarden. Indien dat het geval is, dan kan 29 juli gestart worden met exploitatie, maar de kans hierop is gelet op de meest recente ontwikkelingen afgenomen. Indien tram 22 op 29 juli 2019 niet in gebruik kan worden genomen, moet worden uitgeweken naar een latere datum. De ingebruikname van de tramverbinding dient plaats te vinden in een rustige periode. In overleg met Qbuzz kijken we of dit bijvoorbeeld tijdens de herfstvakantie kan, of dat december (start winterdienstregeling) zich daar meer voor leent.

Technische issues

Afgelopen periode hebben we u per brief en informatiebijeenkomst geïnformeerd over een aantal van de restpunten waar de projectorganisatie nog aan werkt, zoals de afstelling van de assentellers van Bombardier, het automatisch inleggen van rijwegen om de wissels in de juiste stand te zetten, zwerfstroom in Utrecht Science Park en de vervanging van de Isolerende Rijdraad Verbindingen. De projectorganisatie Uithoflijn krijgt decharge als alle restpunten naar tevredenheid zijn afgehandeld en de frequentie van tram 22 dusdanig is dat buslijn 12 kan komen te vervallen.

Een deel van de restpunten kan ook bij de beheerorganisatie worden ondergebracht. Een voorbeeld van zo'n restpunt is de combideklaag in Utrecht Science Park. Deze deklaag zal versneld (maar na de start van de exploitatie) moeten worden vervangen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met een gehele of tijdelijke buitendienststelling, waarbij tijdelijk op dit traject geen trams en bussen kunnen rijden.

In het geval dat na de ingebruikname van tram 22 sprake is van tegenvallende prestaties wordt een back-up plan ingezet. Dit is gebruikelijk bij de ingebruikname van een nieuwe tramlijn. In de eerste maanden rijdt buslijn 12 nog met een frequentie die stap voor stap wordt afgebouwd. Als buslijn 12 niet meer wordt ingezet, heeft de vervoerder een calamiteitenplan achter de hand als tram 22 onverhoopt niet (meer) kan rijden. Onderdeel van dit plan is de inzet van elf extra bussen die de vervoerder gedurende zes maanden (of langer indien nodig) na opheffen van buslijn 12 achter de hand houdt. Dit vervangend busvervoer voor de tram zal worden ingezet als onderdeel van buslijn 28.

Financiële consequenties

In februari 2018 is door de opdrachtgevers een extra krediet verstrekt van € 84 miljoen voor de Uithoflijn. Met het gefaseerd in gebruik nemen van tram 22 op 29 juli 2019, of op een latere datum van dit jaar, behoeft geen beroep te worden gedaan op additionele middelen voor het afronden van het project. De projectorganisatie Uithoflijn zal ook na de start van de gefaseerde exploitatie nog enige tijd in afgeslankte vorm in de lucht worden gehouden. Enerzijds om restpunten af te handelen, anderzijds om na start van de exploitatie aan te tonen dat het tramsysteem voldoende robuust is om de volledige dienstregeling van buslijn 12 over te nemen. De dekking van de kosten van de afgeslankte projectorganisatie past binnen het beschikbaar gestelde projectbudget van de Uithoflijn. Zoals uit kwartaalrapportage 2019-Q1 blijkt, is er nog een batig saldo van circa € 9 miljoen beschikbaar uitgaande van een ingebruikname op 29 juli 2019. Ook als de ingebruikname wordt uitgesteld tot december 2019 is dit naar verwachting afdoende budget.

De projectorganisatie krijgt decharge als alle punten naar tevredenheid zijn afgehandeld. De uiteindelijke financiële afwikkeling van de projectgelden maakt onderdeel uit van de decharge van de projectorganisatie. De afronding van het project tot en met decharge past binnen de beschikbaar gestelde projectbudgetten. U ontvangt hierover ieder kwartaal een rapportage.

Burgemeester en Wethouders

Datum 28 juni 2019
Ons kenmerk 6298590

In februari 2019 heeft de aannemer van de trambaan de infrastructuur opgeleverd en is de baan door de provincie in beheer genomen. Ook nagenoeg alle nieuwe tramstellen zijn inmiddels door de provincie in beheer genomen. De provincie is daarmee verantwoordelijk voor de meerjarige exploitatie-, en beheer- en onderhoudskosten van de Uithoflijn.

Vervolgprocedure / voortgang

Tijdens de informatiebijeenkomst op 18 juni 2019 zijn de gemeenteraad en Provinciale Staten nader geïnformeerd naar aanleiding van de laatste twee kwartaalrapportages en de bijbehorende voortgangsbrieven over de actuele ontwikkelingen rond de Uithoflijn.

Om te laten weten dat tram 22 eraan komt, is 6 mei 2019 een bewustwordingscampagne van start gegaan: *'Tram 22 komt eraan. Er rijden testritten'*. Enkele weken voorafgaand aan de exploitatie start U-OV een reizigersinformatiecampagne: *'Tram 22. Klaar voor vertrek'*.

Vanaf de start van de exploitatie Uithoflijn is de provincie tevens eindverantwoordelijk voor de reizigersbeleving. Rekening dient te worden gehouden met aanloopproblemen die inherent zijn aan de start van een nieuwe tramlijn en nieuwe voertuigen.

Raad en Staten zullen zoals te doen gebruikelijk op kwartaalbasis geïnformeerd worden over het project Uithoflijn. Vooruitlopend daarop wordt u medio juli geïnformeerd over de bevindingen ten aanzien van de zes startvoorwaarden en de datum van ingebruikname van tram 22 waar we op sturen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,